

Maliyyə hesabatlarına şərhələr və qeydlər.

1. Giriş

Hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2014-cü ildə tamamlanan il üzrə Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq “Milli Konqres Partiyası” üçün tərtib edilmişdir. Partiya Azərbaycan Respublikasında təsis edilmişdir və bu ölkədə fəaliyyət göstərir. Partiya Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmışdır.

1.1. Partiy haqqında ümumi məlumat.

“Milli Konqres Partiyası” 29.12.1998-ci ildə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

Partiyanın əsas fəaliyyəti – Azərbaycan Demokratik Dövlət quruculuğu və inkişafı, vətəndaşların qorunması, israfçılığa yol verilməməsi, milli sərvətlərdən istifadənin təşkil edilməsi.

31 dekabr 2013-cü il tarixə və 31 dekabr 2014-cü il tarixə partiyanın işçiləri olmamışdır..

1.2. Partiyanın hüquqi ünvanı

Partiyanın hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir:

Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, Nizami küçəsi 48, mən.10.

1.3. Əməliyyat valyutası

Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Azərbaycan Manatı (AZN) ilə ifadə olunmuşdur.

2. Partiyanın əməliyyat mühiti

Azərbaycan Respublikası inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas olan xüsusiyyətlərə malikdir. Son illər ölkədə güclü iqtisadi artım müşahidə olunmuşdur. Lakin hal-hazırda dünya iqtisadiyyatında mövcud olan global maliyyə böhranı Azərbaycana da öz təsirini göstərməkdədir. Kommersiya sektoruna təsir göstərə biləcək bütün tendensiyaları, eləcə də onların Partiyanın maliyyə vəziyyətinə təsirini (əgər varsa) qabaqcadan proqnozlaşdırmaq mümkün deyil.

Azərbaycan Respublikasının vergi, sosial sığorta, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Azərbaycan Respublikasında iqtisadi inkişafın gələcək perspektivləri Hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və pul islahatlarının səmərəliliyindən, eləcə də vergi, sosial sığorta, hüquq, normativ və siyasi sistemin inkişafından xeyli dərəcədə asılıdır.

3. Uçot siyasətinin təqdimatı

Uçot siyasətinin bu maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsində istifadə edilən əsas müddəaları aşağıdakı bəndlərdə göstərilmişdir. Əgər başqa açıqlamalarda istinad qeydləri edilməmişdirsə, göstərilən uçot siyasəti müddəaları təqdim edilən bütün hesabat dövrlərində ardıcıl tətbiq edilmişdir.

3.1. Maliyyə hesabatlarının tərtib olunmasının ümumi əsasları

Partiyanın mühasibat uçotunu Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun qaydada aparır. Bu maliyyə hesabatları Azərbaycan Respublikasının mühasibat uçotu haqqında qanunvericiliyi əsasında hazırlanmış və MHBS-na uyğunlaşdırılmışdır. Bu düzəlişlərə əsas əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini əks etdirən yenidən təsnifləşdirmələr, o cümlədən bəzi aktiv və öhdəliklərin yenidən təsnifləşdirilməsi daxildir. Bu maliyyə hesabatlarında, aktivlər və öhdəliklər faktiki xərclər üzrə qiymətləndirilmişdir.

Maliyyə hesabatlarının MHBS-na uyğun tərtib edilməsi nəzərdə tutur ki, rəhbərlik əsas qiymət göstəricilərini müəyyənləşdirir. Rəhbərlikdən həmçinin tələb edilir ki, Partiyanın uçot siyasətinin həyata keçirilməsi sahəsində peşəkar mülahizələr açıqlansın.

3.2. Valyutaların yenidən hesablanması

(a) Funksional valyuta və hesabat valyutası

Funksional valyuta maliyyə hesabatlarında maddələrin ölçülməsi üçün istifadə olunur. Bu müəssisənin yerli valyutası olan Azərbaycan Respublikası manatıdır (AZN).

(b) Əməliyyatlar və qalıqlar

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatlar əməliyyatların aparılma tarixinə valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq funksional valyutada əks etdirilir. Məzənnə fərqləri funksional valyutalardan fərqli valyutalarda aparılan əməliyyatlar və sövdələşmələr üzrə yaranır və hər bir valyutanın müəyyən sayda vahidlərinin müxtəlif məzənnə kursunda digər valyutaya çevrilməsi nəticəsində yaranan fərq kimi müəyyən edilir. Xarici valyutada aparılan əməliyyatlar üzrə yaranan mənfəət və zərərlər, həmçinin xarici valyutada ifadə edilən monetar aktivlərin və öhdəliklərin hesabat dövrünün sonuna məzənnə kursu üzrə yenidən hesablanmasından yaranan mənfəət və zərərlər, mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

“MILLİ KONQRES PARTİAYSİ”

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

Xarici valyuta məzənnələri

Partiyanın maliyyə hesabatlarınınm tərtib olunması üçün aşağıdakı valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

	<i>31 dekabr 2013-cü il</i>	<i>31 dekabr 2014-cü il</i>
1 ABŞ dolları	0	0
1 Avro	0	0

3.3. Binalar və avadanlıqlar (Əsas vəsaitlər)

Əsas vəsaitlər elə maddi aktivlərdir ki:

- (a) Mal və xidmətlərin istehsalı və təchizatında istismar edilir, gələcəkdə icarəyə verilmək və ya inzibati məqsədlər üçün istifadə edilir;
- (b) Bir dövrdən artıq dövr ərzində istifadə edilməsi gözlənilir.

Torpaq və binalara əsasən inzibati bina və ofis sahələri daxildir. Hesabat dövrünün sonuna torpaq və binalar bazar qiymətlərinə müvafiq surətdə ədalətli dəyər üzrə yenudən qiymətləndirilməmişdir.

Ədalətli dəyər – yaxşı məlumatlandırılmış, razılığa gəlmiş və bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında ticari sövdələşmələrdə aktivin mübadilə edildiyi dəyərdir. Binalar üzrə ədalətli dəyər müstəqil kənar qiymətləndirici tərəfindən vaxtaşırı keçirilən (adətən üç ildən bir dəfədən az olmayaraq) qiymətləndirmə ilə müəyyənləşdirilir (amortizasiya ayırmaları çıxılmaqla). Yenidənqiymətləndirmə tarixinə yığılmış istənilən amortizasiya məbləği aktivin balans dəyərindən silinir və xalis dəyər yenidənqiymətləndirmə dəyərinə hesablanır. Qalan bütün əsas vəsaitlər ilkin dəyərlə amortizasiya ayırmaları çıxılmaqla əks etdirilir.

Sonrakı xərclər aktivin balans dəyərinə yalnız o vaxt əlavə edilir və ya ayrıca aktiv kimi qəbul edilir ki, bu aktivlərlə əlaqədar olan gələcək iqtisadi səmərələr Partiyanın keçsin və düzgün qiymətləndirilə bilinsin. Qalan bütün cari təmir və istismar xərcləri o dövrün mənfəət və zərərlər haqqında hesabatında əks etdirilir ki, həmin dövrdə bu xərclər çəkilməmişdir.

Torpaq və binaların yenidənqiymətləndirilməsi üzrə balans dəyərini artırması kapitalın tərkibində sair ehtiyatlar (rezervlər) hesabına aid edilir. Balans dəyərini həmin aktiv üzrə əvvəlki yenidənqiymətləndirmə artımı həddləri daxilində azalması birbaşa kapitalın tərkibində ədalətli dəyər üzrə ehtiyatlar (rezervlər) hesabına aid edilir; balans dəyərini qalan bütün azalmaları mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

Hər il aktivin yenidənqiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında hesablanmış amortizasiya ayırmaları (amortizasiya ayırmaları mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir) və aktivin ilkin balans dəyəri əsasında hesablanmış amortizasiya ayırmaları arasındakı fərq, ədalətli dəyər üzrə ehtiyat (rezerv) hesabından “Bölüşdürülməmiş mənfəət” hesabına keçirilir.

3.4. Amortizasiya

Torpaq üzrə amortizasiya ayırmaları hesablanmır.

Digər əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya azalan qalıq dəyəri metoduna, yəni əsas vəsaitlərin faydalı istismar müddəti ərzində aşağıdakı illik amortizasiya dərəcələrini tətbiq etməklə, aktivlərin qalıq dəyərini və ya yenidənqiymətləndirilmiş dəyərini vurmaqla həyata keçirilir. Faydalı istismar müddəti və ya illik amortizasiya dərəcələri aşağıdakı qaydada müəyyən edilir:

- Binalar – 40 il və ya 7%
- Maşın avadanlıq – 5 il və ya illik 25%
- İT avadanlıqları – 5 il və ya illik 25%
- Nəqliyyat vasitələri – 5 il və ya illik 25%
- Mebel və təsərrüfat inventarları – 5 il və ya illik 20%
- Sair əsas vəsaitlər – 5 il və ya illik 20%

Aktivlərin ləğv edilmə dəyərini və onların faydalı istismar müddətinə vaxtaşırı yenidən baxılır və zərurət olduqda, hər bir hesabat dövrünə təshih edilir.

Əsas vəsaitlərin xaric olmasından mənfəət və zərərlər bu əsas vəsaitlərin satışı ilə onların balans dəyərini müqayisə edilməsi yolu ilə müəyyən edilir. Xaric olmalardan mənfəət və zərərlər mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.5. Qeyri-maddi aktivlər

Partiyanın bütün qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı xidmət müddətinə malik olmaqla əsasən proqram təminatı və lisenziyalardan ibarətdir.

Əldə edilmiş proqram təminatı onların alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclərin əsasında kapitallaşdırılmışdır. Partiyanın tərəfindən nəzarət olunan identifikasiya oluna bilən unikal proqram təminatı ilə birbaşa əlaqəli olan tərtibat xərcləri, çəkilmiş xərclərdən artıq olan iqtisadi səmərə gətirəcəyi halda qeyri-maddi aktivlər kimi tanınır. Kapitallaşdırılmış xərclərə proqram təminatını tərtib edən şirkətlərə sərf edilən xərclər daxildir. Proqram təminatı ilə əlaqədar olan bütün digər xərclər (məsələn, texniki dəstək xərcləri) çəkildiyi zaman xərcə silinir. Kapitallaşdırılmış proqram təminatı onun 4-5 illik faydalı xidmət müddəti ərzində bərabər çıxımlar metoduna əsasən amortizasiya olunur.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

Lisenzialar hər hansı bir fəaliyyət növünə dövlət orqanları tərəfindən verilən xüsusi icazələr təşkil edir və verildiyi 5 il müddətinə faydalı xidmət müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən amortizasiya olunur.

3.6. Aktivlərin qiymətdən düşməsi

Faydalı istismar müddəti müəyyən edilə bilinməyən aktivlər amortizasiya olunmur və hər il qiymətdən düşmə məqsədləri üçün testləşdirmə aparılır. Amortizasiya olunan aktivlər, əgər hər hansı bir hadisə və ya şəraitin dəyişməsi balans dəyərinin bu aktivlərin əvəzinin ödənilmə dəyəri olmamasını göstərsə, hər dəfə qiymətdən düşmə məqsədləri üçün qiymətləndirilir. Qiymətdən düşmə zərəri aktivin balans dəyərinin onun əvəzinin ödənilmə dəyərindən artıq olan məbləğində tanınır. Əvəzinin ödənilməsi dəyəri aşağıdakı iki meyarlardan daha böyük olan məbləğlərdən biridir:

- (a) Aktivin satışı üzrə xərclər çıxılmaqla ədalətli dəyəri;
- (b) İstifadə edilmə dəyəri.

Aktivlərin qiymətdən düşməsi məqsədləri üçün aktivlər pul axınlarını eyniləşdirən qruplaşdırma qaydasında ən kiçik qruplara bölünürlər.

3.7. İntestisiyalar

Partiyanın özünün investisiyalarını aşağıdakı şəkildə təsnifləşdirir:

- Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və zərərlər hesabında əks etdirilən maliyyə aktivləri;
- Borc vəsaitləri və debitor borcları,
- İntestisiyalar;
- Satış üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri.

Təsnifləşdirmə investisiyaların hansı məqsədlə alınmasından asılıdır. Rəhbərlik investisiyaların təsnifləşdirilməsini onların ilkin tanınması zamanı müəyyən edir və hər bir hesabat tarixinə onları yenidən nəzərdən keçirir.

etdirilirlər.

3.8. Ehtiyatlar

Ehtiyatlar faktiki maya dəyəri ilə əks etdirilir. Ehtiyatların maya dəyəri birinci satınalmaların qiyməti üzrə (FIFO metodu) hesablanır. Maya dəyərinə material xərcləri, istehsal işçilərinin əmək haqqı xərcləri, sair birbaşa xərclər, həmçinin inzibati xərclərin müvafiq hissəsi daxil edilir. Ehtiyatların dəyərinə, bu xammal və material ehtiyatlarının əldə edilməsi ilə bağlı olan mənfəət və zərərlər hesabından keçirilmiş zərərlər daxil edilir.

3.9. Alıcılar və sifarişçilərin debitor borcları

Alıcılar və sifarişçilərlə hesablaşmalar ilkin olaraq ədalətli dəyər üzrə əks etdirilir. Sonradan isə qiymətdən düşmə ehtiyatlarının (rezervlərinin) yaradılması metodu ilə amortizasiya olunmuş dəyər ilə uçota alınır. Alıcılar və sifarişçilərin debitor borcları üzrə qiymətdən düşmə ehtiyatları (rezervi) o halda yaradılır ki, elə obyektiv sübutlar mövcuddur ki, Partiyanın tərəfindən ilkin maliyyələşmə nəticəsində yaranmış bütün debitor borclarının yığılması mümkün deyildir və ya bütün debitor borclarının ödənilməsi mümkünsüzdür. Ehtiyatların (rezervlərin) yaradılması və ya dəyişməsi mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.10. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri asanlıqla müəyyən nəğd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri cüzi dəyişikliklərə məruz qalan maddələrdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri maddəsində kassada olan nəğd pul vəsaitləri, yolda olan pul köçürmələri, bank hesablaşma hesabları, digər tələbli bank hesabları, pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ödənilmə müddəti üç aydan artıq olmayan digər yüksəklikvidli investisiyalar əks etdirilir.

3.11. Səhmdar kapital

Adi səhmlər kapital kimi təsnifləşdirilir.

Yeni səhmlərin buraxılması ilə əlaqədar olan xərclər kapitalın tərkibində əks etdirilir.

3.12. Kreditlər bə borclar

Kreditlər və borclar ilkin olaraq sövdələşmənin aparılmasına çəkilən xərclər çıxılmaqla, ədalətli dəyər üzrə tanınır.

Konvertasiya olunan istiqrazların öhdəliklərə aid olan hissəsinin ədalətli dəyəri konvertasiya olunmayan istiqazlara ekvivalent bazar faiz dərəcəsi tətbiq edilməklə müəyyən olunur. Kreditlər və borclar, Partiyanın tərəfindən bu öhdəliklərin ödənilmə müddətinin mühasibat balansının tərtib edilmə müddətindən ən azı bir ildən artıq olan müddətə ödəniləcəyi barədə şərtsiz hüququ olması halları istisna olmaqla, qısamüddətli öhdəliklər kimi təsnifləşdirilir.

3.13. Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında balans tarixinə Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirəsalınmış mənfəət vergisindən ibarət olub, mənfəət və zərər hesabatında qeydə alınır. Lakin, həmin və ya başqa dövrdə bilavasitə kapital hesablarında qeydə alınan əməliyyatlara aid olan vergilər bilavasitə kapital hesablarında qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi üzrə ehtiyat (rezerv) öhdəliklər metodu istifadə edilməklə tam həcmdə yaradılır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin və öhdəliklərin vergitutma bazası ilə onların maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş balans dəyəri arasında meydana çıxan bütün zaman fərqləri üzrə müəyyən edilir. Lakin, təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin və ya öhdəliklərin ilkin tanınması zamanı meydana çıxırsa, o halda təxirə salınmış mənfəət vergisi uçotda əks etdirilmir (əgər, sövdələşmənin həyata keçirildiyi anda nə mühasibat mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir etməyən biznesin birləşdirilməsi ilə əlaqədar deyildirsə). Təxirə salınmış mənfəət vergisi mühasibat balansının tərtib edilmə tarixinə qüvvədə olan Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş vergi dərəcələrinə müvafiq olaraq hesablanır.

3.14. Qarşıdakı xərclər və ödənişlər üzrə ehtiyatlar (rezervlər)

Ətraf mühitin bərpa olunmasına, məhkəmə çəkişmələrinə ehtiyatlar (rezervlər) o zaman yaradılır ki:

- Partiyanın keçmiş dövrlərdə baş vermiş hadisələr nəticəsində hər hansı hüquqi öhdəliklər daşıyır və ya könüllü surətdə öz üzərinə əənəvi öhdəliklər qəbul etmişdir;
- Ehtimallar vardır ki, bu öhdəliklərin səhmana salınması üçün pul vəsaitlərinin axını labüddür;

- Bu öhdəliklərin məbləği etibarlı surətdə hesablanı bilər.

3.15. Gəlirin tanınması

Gəlir satılmış mal, iş və xidmətlərin ədalətli dəyəri ilə (əlavə dəyər vergisi çıxılmaqla) tanınır. Satışdan gəlir aşağıdakı qaydada tanınır:

(a) Xidmətlərin göstərilməsindən gəlirlər

Xidmətlərin göstərilməsindən gəlirlər o hesabat dövrünə aid edilir ki, bu xidmətlər göstərilmişdir və xidmət göstərilməsi üzrə konkret sövdələşmənin tələbləri başa çatdırılmışdır. Konkret sövdələşmənin tələblərinin başa çatdırılması dərəcəsi faktiki göstərilmiş xidmətlərin həcmünün sövdələşmə üzrə göstəriləcək xidmətlərin ümumi həcmindəki payı kimi qiymətləndirilir.

(b) Faiz gəlirləri

Faiz gəlirləri faktiki əldə edildiyi dövrdə gəlir kimi tanınır.

(c) Dividend gəlirləri

Dividend gəlirləri o zaman tanınır ki, səhmdarların mənfəət əldə etmək hüququ müəyyən olunmuşdur.

3.16. İcarə

Mülkiyyət hüququndan irəli gələn risklərin və səmərələrin əhəmiyyətli hissəsinin icarəyə verəndə qalması hallarında icarə, əməliyyat icarəsi kimi təsnifləşdirilir. Əməliyyat icarəsi müqaviləsi üzrə ödənişlər bütün icarə müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə, mənfəət və zərərlər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.17. Dividendlərin verilməsi

Partiyanın səhmdarlarına dividendlər maliyyə hesabatlarında öhdəlik kimi o dövrdə tanınır ki, həmin dövrdə Partiyannın səhmdarları tərəfindən təsdiq edilmişdir (qərar qəbul edilmişdir).

Hesabat dövründə Partiyannın təsisçilərinə dividendlər elan edilməmiş və ödənilməmişdir.

4. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

4.1. Maliyyə risklərinin faktorları

Partiyanın fəaliyyəti bir sıra maliyyə risklərinə meyillidir: bazar riski (valyuta riskləri, faiz dərəcələrinin dəyişməsinin ədalətli dəyərə təsir riski və qiymət riski daxil olmaqla); kredit riski; likvidlik riski və faiz dərəcələrinin dəyişməsinin pul vəsaitləri axınına təsiri riski. Partiyannın risklərin idarə olunması üzrə proqramı, maliyyə risklərinin qabaqcadan müəyyən edilə bilinməməsi amilinə cəmləşdirilmişdir (fokusuna yığılmışdır) və Partiyannın fəaliyyətinin maliyyə nəticələrinə potensial əlverişsiz təsirinə minimallaşdırılmasına yönəldilmişdir.

(a) Bazar riski

(i) Valyuta riski

Partiyanın beynəlxalq iqtisadi əlaqələrə malikdir və ona görə də, xarici valyuta kurslarının (əsasən, ABŞ dolları, avro, Rus rublu və s.) dəyişməsindən valyuta risklərinə meyillidir

(ii) Qiymət riski

Partiyanın göstərdiyi xidmətlər üzrə qiymət riskinə mübtəla deyildir. Analoji xidmətlər bazarında faktiki rəqabətin olmaması buna əsas verir.

(b) Kredit riski

Partiyanın əhəmiyyətli kredit risklərinə mübtəla deyildir. Törəmə alətlərlə sövdələşmələr və pul əməliyyatları yalnız yüksək ödəmə qabiliyyəti olan maliyyə institutları ilə aparılır. Partiyanın tərəfindən heç bir istisnaya yol vermədən bütün maliyyə institutları üçün kredit riskini məhdudlaşdıran prosedurlar işlənmişdir.

(c) Likvidlik riski

Likvidlik riskinin ehtiyatlıqla idarə edilməsi pul vəsaitləri və dövriyyədə olan qiymətli kağızların kifayət həcmində saxlanması, açılmış kredit xəttləri vasitəsilə adekvat maliyyələşmə imkanlarını və ortaya çıxma biləcək disbalans hallarında operativ idarəetmə imkanlarını nəzərdə tutur.

(d) Faiz dərəcəsinin dəyişməsinin pul vəsaitləri axınına və ədalətli dəyərə təsiri riski

Partiyanın faiz gəliri gətirən əhəmiyyətli məbləğdə aktivlərə malik olduğundan, mənfəət və pul vəsaitlərinin əməliyyat axınları, əsasən bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsindən asılıdır.

4.2. Törəmə maliyyə alətləri və hedcinq əməliyyatları

Törəmə maliyyə alətləri müvafiq sövdələşmələrin (kontraktların) bağlanma tarixinə ilkin balans dəyəri ilə uçota alınır: sonradan ədalətli dəyərə yenidən qiymətləndirmə tələb edilir. Bu qaydada müəyyən edilmiş gəlirlər və zərərər maliyyə alətlərinin təsnifləşdirilməsindən asılıdır.

5. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli mühasibat təxminləri və fərziyyələri

Cəmiyyət növbəti maliyyə ili ərzində hesabatlarda əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğinə təsir göstərən təxminlər və fərziyyələr irəli sürür. Həmin təxminlər və fərziyyələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və fərziyyələr irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

5.1. Müştəri debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə zərərər

Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərkən istifadə edilən metodologiya və mülahizələr, təxmini və həqiqi zərərər arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir.

5.2. Binaların yenidən qiymətləndirilməsi

Hər bir balans tarixində Partiyanın binalarının ədalətli dəyərinin balans hesabatında əks etdirilməsi məqsədilə, rəhbərlik binaların yenidənqiymətləndirilməsi üzrə əsas əldə etmək məqsədilə müstəqil qiymətləndirmə hesabatının tələb olunduğunu müəyyən etmək üçün peşəkar

mülahizələr irəli sürür. Partiyanın rəhbərliyinin fikrincə binaların ədalətli dəyərinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişmədiyinə görə, 31 dekabr 2008-ci il tarixinə yenidən qiymətləndirilməmişdir.

5.3.Vergi qanunvericiliyi

Azərbaycan Respublikasının vergi, sosial sığorta, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə məruz qalır.

6. Yeni və yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərtlərin tətbiqi

1 yanvar 2011-ci il tarixdən bəzi yeni MHBS-ı qüvvəyə minmişdir. Aşağıda hal-hazırda Partiyanın fəaliyyəti üçün məqbul sayılan və ya gələcəkdə sayıla bilən yeni və ya yenidən işlənmiş standartlar və onlara dair şərtlər təqdim edilir, eləcə də onların Partiyanın uçot siyasətinə təsiri haqqında məlumatlar göstərilir.

6.1.MHBS 7 “Maliyyə alətləri: Məlumatların açıqlanması” və BMS 1 “Maliyyə hesabatlarının təqdimatı” standartına dəyişikliklər – kapital barədə məlumatların açıqlanması (1 yanvar 2007-ci il tarixdən qüvvəyə minmişdir).

Yeni MHBS maliyyə alətləri haqqında məlumatların yenilənməsi məqsədilə məcburi xarakter daşıyan məlumatların açıqlanma həcmi genişləndirir. Məlumatların açıqlanma həcmi əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır və bu zaman risklərin kəmiyyət aspektlərinə və risklərin idarə olunması metodlarına xüsusi diqqət ayrılmışdır. Kəmiyyət açıqlamaları müəssisə daxilində rəhbərliyə təqdim edilən məlumatlar əsasında risklərin dərəcəsi haqqında məlumat əldə etməyə imkan yaranmışdır. 1 sayılı BMS-ə Əlavədə müəssisə və onun törəmə müəssisəsinin kapitalı və bu kapitalın idarə edilməsi üsulları haqqında məlumat açıqlanır. Hazırda Partiyanın yeni MHBS və 1 sayılı BMS-ə əlavənin onun maliyyə hesabatlarında açıqlanan məlumatlara təsirini təhlil edir.

6.2.MHBS 8 “Əməliyyat seqmentləri” (1 yanvar 2009-cu il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir)

Bu standart borc və pay alətləri açıq bazarda alınıb-satılan təşkilatlara, eləcə də açıq bazarda hər hansı növ alətlərin yerləşdirilməsi ilə əlaqədar maliyyə hesabatlarını tənzimləyici orqanlara təqdim edən və təqdim etməyi planlaşdıran müəssisələrə tətbiq edilir. MHBS 8 müəssisələrin öz əməliyyat seqmentləri haqqında maliyyə və təsviri məlumatları açıqlamasını tələb edir və müəssisələrin bu cür məlumatı öz maliyyə hesabatlarında açıqlama qaydasını əks etdirir. Hazırda rəhbərlik bu standartın Partiyanın maliyyə hesabatlarında seqment haqqında məlumatların açıqlanmasına göstərəcəyi təsiri qiymətləndirir.

6.3.BMS 23 “Borc vəsaitləri üzrə xərclər” (mart, 2007-ci ildə yenidən işlənmişdir, 1 yanvar 2009-cu və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

Yenidən işlənmiş BMS 23, 2007-ci il mart ayında dərc edilmişdir. Bu standartda edilmiş əsas dəyişiklik istifadəçi və ya satışı kifayət qədər uzun müddət tələb edən aktivlərə aid olan borc vəsaitləri üzrə xərclərin dərhal xərcə silinməsi üsulunun ləğv edilməsidir. Buna görə, müəssisə borc vəsaitləri üzrə xərcləri aktivin maya dəyəri kimi kapitallaşdırır. Yenidən işlənmiş standart kapitallaşdırmaya başlama tarixi 1 yanvar 2009-cu il və ya bu tarixdən sonra olan kvalifikasiyalı

aktivlərə aid borc vəsaitləri üzrə xərclərə prospektiv qaydada tətbiq edilir. Hazırda Partiyanın yenidən işlənmiş standartın onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

6.4. Digər yeni standartlar və şərhlər

Partiyanın tərəfindən əvvəllər aşağıdakı yeni standartlar və şərhlər qəbul edilmişdir:

- BMHŞK-4 (Beynəlxalq maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər Komitəsi – IFRIC) “Müqavilədə lizinq əlamətlərinin mövcud olmasının müəyyən edilməsi” (1 yanvar 2006-cı il tarixdən qüvvəyə minmişdir). BMHŞK 4 uyğun olaraq müqavilədə lizinq əlamətlərinin mövcud olub-olmadığının müəyyən edilməsi müqavilənin iqtisadi məzmununa əsaslanmalıdır. Bu məqsədlə müqavilədə: a) müqavilənin yerinə yetirilməsinin konkret aktiv və ya aktivlərin istifadəsi ilə əlaqəli olub-olmadığının və b) müqavilədə aktivdən istifadə hüququnun ötürülməsinin nəzərdə tutulub-tutulmadığının müəyyən edilməsi tələb olunur.
- BMS 39 (Düzəliş) “Ədalətli dəyər prinsipi ilə qiymətləndirmə imkanı” (1 yanvar 2006-cı il tarixdən qüvvəyə minmişdir). 39 sayılı BMS-ə (2003-cü ildə yenidən işlənmiş) uyğun olaraq, müəssisələr ilkin uçot zamanı qiymətləndirmənin nəticələrini mənfəət və zərər hesabatında (“maliyyə alətlərinin mənfəət və zərər hesabatında ədalətli dəyərlə ölçülməsi”) qeydə almaqla, bütün maliyyə alətlərini qəti surətdə ədalətli dəyərlə ölçülməli maliyyə alətləri kimi təsnifləşdirə bilər. Standarta edilmiş düzəliş “mənfəət və zərər hesabatında ədalətli dəyərlə ölçülən” maliyyə alətləri anlayışını dəyişdirmiş və maliyyə alətlərinin bu kateqoriyaya aid edilməsi imkanını məhdudlaşdırmışdır. Bu düzəliş hazırkı maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir.
- Yeni və yenidən işlənmiş standartların tətbiqinin təsiri. Yuxarıda qeyd olunan yeni və ya yenidən işlənmiş standartlar və onlara dair şərhlərin tətbiqinin 31 dekabr 2012-ci il və 31 dekabr 2011-ci il tarixlərinə Partiyanın maliyyə vəziyyətinə və həmin tarixdə tamamlanan illər üçün əməliyyat nəticələrinə təsiri əhəmiyyətli dərəcədə olmamışdır.

"MİLLİ KONQRES PARTİAYSİ"

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

---

7. Əsas vəsaitlər

	Binalar	Maşın və avadanlıq	Nəqliyyat vasitələri	Digər	Cəmi
31 dekabr 2013-cü il					
Daxilolmalar	-	-	-	-	-
Xaricolmalar	-	-	-	-	-
31 dekabr 2014-ci il					
Daxil olmalar	-	-	-	-	-
Xaric olmalar	-	-	-	-	-
Amortizasiya ayırmaları					
31 dekabr 2014-cü il	-	-	-	-	-
Xalis balans dəyəri					
31 dekabr 2013-ci il	-	-	-	-	-
31 dekabr 2014-ci il	-	-	-	-	-

“MİLLİ KONQRES PARTIAYSİ”

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

8. Qeyri-maddi aktivlər

	Proqram məhsulları	Lisenzialar	Cəmi
1 yanvar 2013-cü il tarixinə ilkin dəyər			-
Yığılmış amortizasiya			
1 yanvar 2013-cü il tarixinə balans dəyəri			-
Daxilolmalar	-	-	-
Xaricolmalar			
Amortizasiya ayırmaları			
Xaricolmalar üzrə yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2013-cü il tarixinə balans dəyəri			-
31 dekabr 2014-ci il tarixinə ilkin dəyər	-		-
Yığılmış amortizasiya	-		
01 yanvar 2014-ci il tarixinə balans dəyəri	-		-
Daxilolmalar	-	-	-
Xaricolmalar	-	-	-
Amortizasiya ayırmaları	-		
Xaricolmalar üzrə yığılmış amortizasiya	-		
31 dekabr 2014-ci il tarixinə balans dəyəri	-		-
31 dekabr 2014-ci il tarixinə ilkin dəyər	-		
Yığılmış amortizasiya	-		
31 dekabr 2014-ci il tarixinə balans dəyəri	-		-

"MİLLİ KONQRES PARTİAYSI"

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

---

9. Maliyyə qoyuluşları

	2013	2014
1 səhm	-	-
	-	-
	-	-

10. Ehtiyatlar

	2013	2014
Material ehtiyatları	-	-
Ehtiyatların dəyərinin azalmasına görə düzəlişlər	-	-
	-	-

11. Debitor borcları

	2013	2014
Sair əməliyyatlar üzrə işçilərin debitor borcları	-	-
Sair qısamüddətli debitor borcları		

"MİLLİ KONQRES PARTİAYSI"

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

12. Sair qısamüddətli aktivlər

	2013	2014
Əvəzləşdiriləcək vergi və məcburi ödənişlər	-	-
Gələcək hesabat dövrünün xərcləri		
	-	-

13. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

	2013	2014
Bank hesablarında pul vəsaitləri	-	-
ƏDV deposit hesabı	-	-
Valyuta hesabı		
	-	-
Bank hesablarında pul vəsaitlərindən:		
• Milli valyutada bank hesabları	-	-
• Xarici valyutalarda bank hesabları	-	-

"MİLLİ KONQRES PARTİAYSİ"

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

---

14. Sair qısamüddətli maliyyə aktivləri

	2013	2014
Banklarda olan depozitlər		
ƏDV depozit hesabında olan vəsaitlər	-	-
	-	-
Banklarda olan depozitlərdən :		
• Milli valyutada depozitlər	-	-
• Xarici valyutalarda olan depozitlər	-	-
	-	-

15. Vergi və digər məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklər

	2013	2014
Aksiz vergisi	-	-
ƏDV vergisi	-	-
Yol vergisi		

“MİLLİ KONQRES PARTIAYSI”

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

16. Qısamüddətli kreditor borcları

	2013	2014
Malgöndərən və podratçılara qısamüddətli kreditor borcları	-	-
Törəmə (asılı) müəssisələrə kreditor borcları – Naxçıvan filialı	-	-
İşçi heyətinə qısamüddətli kreditor borcları	-	-
Təsisçilərə kreditor borcları	-	-
Digər qısamüddətli kreditor borcları	-	-
	-	-

17. Sair qısamüddətli öhdəliklər

	2013	2014
Alınmış qısamüddətli avanslar	-	-
	-	-

18. Səhmdar kapital

	Səhmlərin sayı (ədəd)	Səhmin nominal dəyəri (manat)	Adi səhmlər (manat)	İmtiyazlı səhmlər (manat)	Cəmi səhmdar kapitalı (manat)
1 yanvar 2013-ci il tarixinə					
Emissiya edilmiş səhmlər					
Emissiya gəliri					

“MİLLİ KONQRES PARTİAYSI”

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

31 dekabr 2013-ci il tarixinə	-	-
43.570Emissiya edilmiş səhmlər		
Emissiya gəliri		
31 dekabr 2014-ci il tarixinə	-	-

19. Kapital ehtiyatları

	Əlavə kapital	Qanun-vericilik üzrə ehtiyatlar	Digər ehtiyatlar	Cəmi kapital ehtiyatları
1 yanvar 2013-cü il tarixinə				
Aktivlərin yenidənqiymətləndirilməsi				
Kapital maddələri arasında köçürmələr (əvəzsiz alınmış sərvətlər)				
31 dekabr 2014-cü il tarixinə				
Aktivlərin yenidənqiymətləndirilməsi				
Kapital maddələri arasında köçürmələr (əvəzsiz alınmış sərvətlər)				
Təsisçinin kapital qoyuluşu				
31 dekabr 2014-ci il tarixinə			-	-

"MİLLİ KONQRES PARTIAYSI"

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

---

20. Satış

	2013	2014
Əsas fəaliyyət üzrə xidmətlərdən gəlirlər	-	-
	-	-

21. Sair əməliyyat gəlirləri

	2013	2014
Məzənnə fərqi	-	-
Sair gəlir	-	-
	-	-

22. Maliyyə gəlirlərinin elementləri

	2013	2014
Depozit faiz gəlirləri		

23. Fövqəladə gəlirlər

	2013	2014
Məzənnə fərqiindən gəlirlər		
Hesablanmış penyalardan gəlirlər		
Əsas vəsaitlərin xaric olmasından gəlirlər		

"MİLLİ KONQRES PARTIAYSİ"

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

---

24. Satışın maya dəyərinin elementləri

	2013	2014
İşçi heyəti üzrə xərclər - əmək haqqı	-	-
İşçi heyəti üzrə xərclər – sosial sığorta ayırmaları	-	-
Material xərcləri	-	-
Amortizasiya ayırmaları - əsas vəsaitlər	-	-
Amortizasiya ayırmaları – qeyri-maddi aktivlər	-	-
Sair xərclər	-	-

25. İnzibati xərclərin elementləri

	2013	2014
İşçi heyəti üzrə xərclər - əmək haqqı		
İşçi heyəti üzrə xərclər – sosial sığorta ayırmaları		
Mühafizə xidməti	-	-
Ezamiyyə xərcləri	-	-
Elektrik enerjisi	-	-
Rabitə xərcləri	-	-
Sudan istifadə	-	-
Auditor xidməti	-	-
Üzvlük haqqı	-	-

"MİLLİ KONQRES PARTIAYSİ"

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

Abunə haqqı	-	-
Dezinfeksiya xərcləri	-	-
Kommunal xidmətlər	-	-
Təsərrüfat xərcləri	-	-
Əmlak vergisi	-	-
Yol vergisi	-	-
Mədən vergisi	-	-
Sair xərclər	-	-
	-	-
	-	-

26. Fövqəladə xərclərin elementləri

	2013	2014
Məzənnə fərqlərindən zərərlər	-	-
Digər xərclər (vergidən azad olan fəaliyyətlə bağlı)	-	-
	-	-

27. Maliyyə xərclərinin elementləri

	2013	2014
Bank xidmətləri	-	-
	-	-
	-	-

“MİLLİ KONQRES PARTİAYSI”

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

28. Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

	2013	2014
Cari mənfəət vergisi xərci	-	-
Təxirə salınmış vergi xərci	-	-
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	-	-

MHBS və Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması çərçivəsində aktiv və passivlərin balans dəyəri arasında müvəqqəti zaman fərqləri əmələ gəlir. Bu müvəqqəti zaman fərqləri üzrə dövriyyələrin vergi təsiri cari ilin sonuna mövcud olmuş mənfəət vergisi dərəcəsində 20% (2007-ci il- 22%) qeydə alınır. Hazırkı maliyyə hesabatlarında təxirə salınmış vergi aktivləri və ya öhdəlikləri hesablanmamış və nəzərə alınmamışdır.

29. Səhm üzrə mənfəət

Partiyanın səhm üzrə mənfəəti potensial olaraq azaldılmış adi səhmlərə malik deyildir. Buna görə, səhm üzrə azaldılmış mənfəət səhm üzrə əsas mənfəətə bərabərdir.

	2013	2014
İl üzrə mənfəət		
Dövriyyədə olan adi səhmlərin orta çəkili sayı (ədəd)		
Adi səhm üzrə əsas mənfəət (səhm üzrə manatla)		

30. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, tərələrdən biri digərinə nəzarət edə bilsin, onunla eyni qrupun nəzarəti altında olsun və ya maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı məsələlər üzrə qərar qəbul edərkən ona təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa diqqət yetirilir.

31. Risklərin idarə edilməsi

Partiyanın daxilində risklərin idarə edilməsi funksiyası maliyyə riskləri (kredit riski, bazar riski, coğrafi risklər, valyuta riski, likvidlik riski və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd, bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski

Partiyanın kredit riski konsentrasiyası üçün potensial müzakirə mövzusu olan maliyyə aktivləri pul və debitor borclarından ibarətdir.

Bazar riski

Partiyanın bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan faiz, valyuta və pay alətləri üzrə açıq mövqelər ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır. Bazada daha əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verdiyi halda müəyyən edilmiş limitdən artıq zərərlərin yaranmasının qarşısı alınır. Qəbul edilmiş normalar ilə uzunmüddətli borcların bazar dəyəri onların daşınan dəyərlərilə dəyişə bilər.

Faiz dərəcəsi riski

Partiyanın bir çox borcları təyin olunmuş marağı ifadə edir. Bu borclarla əlaqəli marağ xərcləri sığortalanmamışdır. Rəhbərlik inanır ki, marağ normalarının daimi olmamasından irəli gələn bazar qiymətlərinə dəyişikliklər əhəmiyyətli xarakter daşımır.

“MİLLİ KONQRES PARTIAYSI”

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Şərhlər və Qeydlər

32. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

Hesabat tarixindən sonra maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir edə biləcək hadisələr baş verməmişdir.

MİLLİ KONQRES PARTİYASININ SƏDRİ:

Şirin İxtiyar Əlibala oğlu

17.03.2015

